Ч. 210 (14.107). Львів, пятниця 9. серпня 1935. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Абісинія на всякий випадок зброїться.

СУПЕРАРБІТР ПРИМИРНОЇ КОМІСІЇ.

ПАРИЖ, 8. 8. ПАТ. Премієр Ляваль прийняв грецького посла в Парижі Політіса. Здогадуються, що Політіс повідомив Ляваля про свої розмови щодо відновн праць італійсько абісинської примирної комісії. Політіс, якого поставили як кандидата на пятого арбітра комісії, порозумівся у тій справі зі своїм урядом. Суперарбітра мають назначити два італійські й два абісинські арбітри, однак вони не назначили ще дати загальних зборів у тій справі.

ДИПЛЬОМАТИЧНІ РОЗМОВИ.

ПАРИЖ, 8. 8. ПАТ. Авас повідомляє: Ляваль конферував з амбасадором В. Британії, потім з італійським амбасадором у справі конференції, яка має устійнити спосіб мирної полагоди італійсько-абісинського спору. Думають, що ця конференція збереться 16. серпня в Парижі. Міродатні кола здогадуються, що зустріч Ідена з Альойзієм і Лявалем матиме скоріше форму нарад як справжньої конференції. Авас повідомляє з Аддіс-Абеби: Дипльоматичні кола шукають способу мирового поладнання спору. Абісинський уряд приготовляє оборонні розпорядки на всякий випадок. В останніх місяцях число війсь у північній провінції збільшилось не наслідком концентрації війсь, але напливу до армії борців які численно збраються довкола провідників на тих територіях, що, на їх думку, є найбільш загрожені. Завданням абісинського уряду є подбати за харчі та муніцію для війська. Збройні сили Абісинії складаються з 6 армій на кордонах та одної в середині краю, що готова прийти з поміччю іншим арміям.

МОБІЛІЗАЦІЯ І ЗБРОЄННЯ.

ЛЬОНДОН, 8. 8. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє з Аддіс Абеби: Мобілізація абісинських збройних сил йде далі, але зливи спиняють рухи військ. Самі абісинці ще не знають, кілько вояків зможуть змобілізувати. Правдоподібно число всіх військ дійде до 750 тисяч. Однак не всіх з цього числа зможе уряд озброїти в рушниці, а небільше половина має поняття про европейську організацію армії.

ЛЬОНДОН, 8. 8. ПАТ. Райтер повідомляє з Аддіс-Абеби: До столиці Абісинії прийшов, мабуть, транспорт 3000 газових масок з Німеччини. Дожидають дальшого транспорту 20.000 масок.

Маніфестаційний страйк моряків.

ПАРИЖ, 8. 8. ПАТ. В Гаврі на трансатлянтійськім пароплаві „Шамплен" механіки на знак протесту проти урядових декретів відмовились прийняти платні та застрайкували. До механіків прилучилася залога „Шамплена", що вийшла на сушу і рішила влаштувати протестаційні збори. В 14 годині, тоді, коли „Шамплен" повинен був виплисти з пристані, до залоги страйкарів „Шамплена" прилучилися залоги кораблів: „Нормандія", „Ляфаєт", „Колюмбія" і „Куба".

„Журналь де Деба" повідомляє, що залоги кораблів „Фляндрія" і „Мексик" у Ст. Назер, „Маракеш" у Бордо і „Арден" у Руен вирішили теж не приймати платень на доказ протесту проти 10 відсоткової обнижки платень.

За нову програму господарської відбудови світа.

ВАШИНҐТОН, 8. 8. ПАТ. Державний секретар Гул, вернувшись з відпустки, відкликався на першій пресовій конференції до великодержав, щоб спільно зі Зл. Державами випрацювали нову програму господарської відбудови світа. Гул поручив поїхати політику, оперту на основах індивідуальної та національної торговлі. Світ зможе подужати тільки тоді, коли торговельний оборот опертий за засаді безумовного найбільшого упривілеєння спрямують знову на нормальні шляхи.

Британський демарш з приводу нападів італійської преси.

ЛЬОНДОН, 8. 8. ПАТ. „Форін Офіс" подало вині до відома, що британський демарш у італійського амбасадора Ґрандія з приводу протибританських нападів італійської преси був іще 25. липня. З того часу пройшло 12 днів, але досі Велика Британія не дістала ще ніякої відповіді. Цей факт викликує у британських урядових колах невдоволення та подразнення.

Реконструкція литовського кабінету.

РИҐА, 8. 8. ПАТ. Кореспондент „Сєводня" повідомляє з Ковна, що кружляють там поголоски, будьтоби мало внедовзі прийти до реконструкції литовського кабінету. Мають уступити: премієр і міністер скарбу Тубеліс та міністер внутрішніх справ Рустейкіс. Мають перевести теж зміни на становищах литовських дипльоматичних представництв.

Проти жидів і „темних елементів".

БЕРЛІН, 8. 8. ПАТ. З Бруншвіку повідомляють, що вівторок увечір відбулася там велика вулична маніфестація. До зібраної юрби промовив член партії князь Шавмбурґ-Ліппе, що гострими словами накликував до боротьби проти жидів і „темних елементів", які залишились ще в третій Німеччині. Такі самі збори відбулися в інших містах, в окрузі південного Ґановеру і Бруншвіку.

ДАНЦІҐ, 8. 8. ПАТ. На щорічнім ярмарку в Данціґу сильні ґрупи нац.-соціялістів напали на перекупнів жидів. Напасники, кидаючи протижидівські оклики, знищили будки і товари та побили перекупнів. Кількох напасників арештували, але потім їх випустили з арешту, бо як пише „Дер Данціґер Форпостен", вони не мали за собою каригідного вчинку. З того приводу всі перекупні жиди зачинили свої будки та залишили терен ярмарку.

Вбивство японського жандарма.

ШАНҐАЙ, 8. 8. ПАТ. „Сінван Пао" повідомляє, що китайський уряд звернувся до влади Північного Китаю з закликом, щоб розпорядив енергійне слідство з метою викрити вбивників шефа китайської поліції та одного японського жандарма у здемілітаризованій смузі. Китайська влада побоюється, щоб убивство японського жандарма не було претекстом для японської акції у провінції Гопей і Чаґарі.

Виборчі перспективи.

Міркування на тему теперішньої виборчої ситуації.

Львів, 8. серпня 1935.

Творці нової виборчої ординації, як відомо, тому між іншим мали на оці усунути посередництво політичних партій при виборах, щоби витворити для громадянства можливість нібито кращого виявлення своєї волі. Тому, не будучи в силі цілком обійтися без якогонебудь посередництва при виборах, хотіли вони, покликуючи інституцію окружних виборчих зборів, надати цьому органові такий характер, щоби він був наче громадянським мікроскопом. Щодо т. зв. теренів із мішаним населенням, то конструкція цих виборчих окружних зборів мала ще завдання не тільки забезпечити в першій мірі вибір польських послів у кожній окрузі, але в додатку бути до деякої міри своєрідним реґулятором національних взаємовідносин на тих теренах.

Пригадаймо собі відому енунціяцію у тій справі премієра В. Славека, головного ідеольоґа нової виборчої ординації. Але коли б і не було цієї енунціяції, то до цього висновку довела б нас аналіза самого виборчого закону. Польська сторона забезпечила собі можливість дуже значного і майже рішаючого впливу на вибір українських кандидатів в окружних виборчих зборах. Також і підчас самого голосування польські виборці, маючи до диспозиції два голоси, можуть сильно вплинути на вислід виборів, відповідно маніпулюючи одним своїм голосом. Ця одна черточка на картці польського виборця може перечеркнути всі пляни української сторони. Таким чином виборча ординація, по думці своїх творців, мала стати до деякої міри інструментом наладнання національних взаємовідносин на теренах із непольською більшістю населення.

Стверджуючи цей безсумнівний факт, хочемо підчеркнути при цьому ще другу замітну рису того положення, що його витворила виборча ординація. Виборча ординація, що врештою нікого не може дивувати, забезпечила польській стороні саме активну ролю, ставлячи українців скорше в положення пасивної сторони.

Нарешті, третім моментом, що випливає з двох перших є те, що теперішні парляментарні вибори, силою самої виборчої ординації, будуть ясним і безперечним виявом відношення до українців кожного зокрема сусіда-поляка та всього польського громадянства. Буде це свого роду плебісцит, чого не мали і ніколи не могли мати вибори на підставі попередньої виборчої ординації.

Черговим рішаючим чинником при теперішніх виборах буде понад усякий сумнів адміністраційна влада. Правда, формально на підставі самої теоретичної аналізи виборчих законів цього доказати не можна, але для кожного є ясна сучасна політична дійсність, що свідомо та отверто робить адміністрацію всевладним чинником у житті держави та громадянства. Відомий є і активний, боєвий, психічний характер людей, що нині є при владі. Такий же є характер і громадянських організацій, на яких спирається уряд.

Ці всі моменти треба ясно і рішучо ствердити, особливо в цей саме мент, коли в періоді

між 4 та 14 серпня остаточно вирішуються кандидатури майбутніх послів. Не для критики положення, що його витворили для нас нові виборчі закони, бо така критика булаб тепер недоцільна, говоримо про це. Йде нам про підкреслення далеко важнішої річи, а саме: вияснення справи відповідальности і за самі вибори і в наслідках за ввесь уклад національних взаємовідносин на нашій землі. Хіба не підпадає сумнівові у світлі наших міркувань те, що цю відповідальність треба ясно віднести до тих, що взяли на себе активну та вирішну ролю при нинішніх виборах.

На висліді виборів у першу чергу та в найбільшій мірі затяжить самий вибір українських кандидатів на послів. У найкращому навіть випадку він залежить не від нас самих. Треба це мужно і ясно сказати, бо дійсности не закриєш ніякими фразами. А від того, які особи будуть вибрані українськими кандидатами та на якому місці будуть вони стояти на виборчих листах, залежить і характер самого голосування, висота виборчої фреквенції.

Українська маса, що політично вже дозріла, готова сповнити свій національно-громадянський обовязок. Це маємо право ствердити. Але маса виборців не може голосувати наосліпо, при всяких умовах. Треба уможливити для неї сповнення цього обовязку. І знова ясно та по-мужеськи повинні ми сказати, що ентузіязму в українських народніх масах до теперішніх виборів немає тай обективно кажучи не може бути.

Причина цього не тільки в самій виборчій ординації, що ставить українських виборців у тяжке правне і моральне положення.

Не можуть викликати виборчого запалу і спомини, ще такі свіжі, про характер недавніх виборів до органів територіяльної самоуправи. Українська маса памятає не тільки самі виборчі самоуправні регуляміни, але ще не могла забути і того, якою була виборча практика при цих виборах.

Виказуючи свою політичну зрілість та розуміння сучасної дійсности, українська сторона при тих сільських, волосних і повітових самоуправних виборах пішла на далеко йдучий виборчий компроміс з польською стороною, цілковито не використовуючи своєї чисельної переваги. З прикрістю треба ствердити, що часто-густо помірковані вимоги заключеного компромісу не були додержані саме польською стороною. Це було таким очевидним фактом, що його мусів признати й один з чолових репрезентантів польського громадянства в Галичині, посол д-р З. Стронський. Виправдуючи своїх земляків за недодержання компромісу, він покликувався у соймі на несподівану та надзвичайно велику активність польського громадянства, що переходила часом вказані межі. Знаємо випадки, що іноді запал польських виборців мусіла темперувати навіть сама адміністраційна влада.

Згадуємо про ці прикрі справи не тільки для пояснення теперішнього психічного настрою українських мас при соймових виборах, але й тому, щоби запобігти витворенню нових, подібних фактів, що були би вже звязані зі соймовими виборами.

У значній мірі на пасивний настрій українських виборчих мас впливає безнадійна господарська криза, що довела село до небувалої нужди. Чим є виборча картка для того, кому в очі заглядає нужда?!

Тільки у мінімальній мірі ділає на українських виборців бойкотова пропаганда. Ця акція бойкоту не може сама по собі мати поважнішого успіху в Галичині головно з 2-х причин. Першою є цілковита безглуздість нашого бойкоту, бо яку позитивну ціль або зміст може мати український бойкот? Друга причина, чому бойкот не може ентузіязмувати українські маси, — це специфічний характер виборчої боротьби на наших землях. Найкраще виявляють характер парляментарних виборів на наших землях вибори 1922 р. Ці вибори 1922 р. мають для нас подвійну науку, бо виказують нам не тільки національний характер виборчої боротьби на наших землях, але ще й підкреслюють надзвичайні труднощі переведення масового бойкоту, коли він справді міг би бути національно оправданий.

Можливо, що при теперішніх соймових виборах, а ще більше при сенатських, справді буде невелика фреквенція. Але це станеться не тільки на наших землях. Може навіть у нас виборча фреквенція буде більша, ніж деінде. Але навряд, чи було би слушним евентуальну абстиненцію назвати бойкотом. Адже бойкотують вибори найактивніші виборці; натомість не йдуть на вибори — найпасивніші, змучені та виснажені бідою. Бойкотувати вибори можуть найсвідоміші політично виборці: а байдуже відносяться до виборів — найтемніші, несвідомі. Словом, бойкот і абстиненція — це ріжні річи. Український виборець іноді може не піти на вибори зі зайвого песимізму та пасивности своєї вдачі, тим більше, коли обективні, незалежні від його волі обставини зроблять цю виборчу боротьбу безвиглядною. Справді, для чого мав би спішити до виборчої урни українець — скажім — на Холмщині, Поліссі та Волині?! Хіба для того, щоб оминути якоїнебудь неприємности у майбутньому.

Але з цілою рішучістю можна сказати, що в Галичині всюди там, де голосування на своїх кандидатів є доцільне, українська маса з повним розумінням свого вчинку сповнить свій національно-громадянський обовязок. Нарід, що умів створити свого часу стотисячну боєву армію, буде в силі дати і кількасоттисячну армію виборців. Треба лише, щоби це уможливили йому всі ті чинники, що майже виключно на себе перебрали активну ролю у соймових та сенатських виборах та які тим самим мусять взяти на себе відповідальність і за вислід виборів і в дальшій консеквенції за цілий уклад у майбутньому національних взаємовідносин на наших землях.

Аспірації комуністів незмінні.

Невдалі спроби наладнування єдиного соціялістичного фронту в Чехословаччині.

Прага, серпень 1935.

Перед кількома днями чехословацькі комуністи звернулися до чехословацьких соціялістичних партій — народніх соціялістів і соціялдемократів — із закликом до створення єдиного соціялістичного фронту і до тісної співпраці в боротьбі „за демократію і проти фашизму".

Це вже вдруге чехословацькі комуністи виступають із такою пропозицією. За першим разом обі соціялістичні партії відразу відкинули цю пропозицію, а головним мотивом тодішньої їх відповіди була „неможливість співраці з протидержавними чинниками". Цим разом ситуація дещо змінилася. Внутрішньо-політична ситуація Чехословаччини, а головно нова концепція закордонної політики Чехословаччини, в якій — як знаємо — співпраця з СССР грає визначну, а подекуди і рішальну ролю, а далі, як писало „Чеське Слово" і той факт, що навіть у СССР „комунізм, як державна система тратить своє значіння", все це казало чехословацьким соціялістичним партіям поставитися до останньої пропозиції комуністів принципово позитивно.

Першою чехословацькою соціялістичною партією, яка дала комуністам конкретну відповідь на їх заклик, була партія чес. народніх соціялістів (партія мін. Бенеша). Ця їх відповідь була в головних нарисах така: До самої думки тісної співпраці з комуністами — виходячи з інтересу широких працюючих мас і з інтересів оборони демократії, держави і народу — партія народніх соціялістів ставиться принципово позитивно, але цю свою співпрацю узалежнює від сповнення з боку комуністів таких умовин:

Комуністична партія мусить наперед святочно зобовязатися, що: 1) визнає цілість чехословацької держави і непорушність її границь, а тому відречеться тези про самоозначення народніх меншин включно до відірвання їх від держави; 2) своє позитивне становище супроти держави виявить тим, що — буде голосувати за основою державної екзистенції, за державним буджетом; 3) візьме участь в кермі державою, себто вступить до уряду і 4) відречеться дотеперішньої політики неґації на всіх ділянках державного і публичного життя. Як писало „Чеське Слово" — орган чсл. нар. соц. партії — ці умовини ставиться комуністам тому, щоби переконатися, чи комуністи „думають дійсно щиро і що їм не йде лише про нову форму аґітації і демаґогії, якою вони так довго ослаблювали позиції робітничої кляси. Далі „Чеське Слово" висловлює надію, що — сповнення цих умовин не повинно з боку комуністів натрапити на ніякі перешкоди, бо вони, як на це „вказують інформації з достовірних політичних кругів, не йдуть у розріз із новою орієнтацією комуністичної партії".

Але не сталося так, як сподівалися народні соціялісти. Комуністи не „переорієнтувалися". Навпаки, їх відповідь у „Рудому Праві" доказує, що чехословацькі комуністи і не думають міняти щонебудь у своїй дотеперішній політиці чи чогонебудь зрікатися зі своєї дотеперішньої тактики. Співпрацю і єдиний фронт вони розуміють по свому. І так на першу точку умов нар. соціялістів комуністи відповідають тим, що й не думають зректися тези самоозначення меншин, вони лише „при теперішніх обставинах є проти кожного прилучення чи то судетських німців до Гітлерівської Німеччини, чи то шлеських поляків до фашистівської Польщі, чи то словацьких та підкарпаторуських мадярів до Гортієвої Угорщини". Іншими словами не цілість чехословацької держави і не непорушність її границь, а лише теперішні державні режіми сусідних держав рішають про державнотворчу чи протидержавну політику чехословацьких комуністів. Неґативне становище заняли чехословацькі комуністи і до сіх дальших вимог народніх соціялістів. „Руде Право" заявляє, що — коли буде йти про інтереси працюючих мас, то соціялістичні партії можуть розраховувати на комуністичні голоси, але за державним буджетом чехословацькі комуністи голосувати ніколи не будуть. Ця заява дуже вразила народніх соціялістів і в ній вони збачають усю нещирість комуністичного заклику до співпраці. Ця нещирість виступає особливо різко на фоні слів, які вжито на іншому місці комуністичної відповіди, а саме, що „колиб не вдалося зберегти мира і колиб Гітлер напав Совіти або Чехословаччину, то чехословацькі комуністи будуть вимагати виконання совітсько-чехословацького пакту до останньої точки". Огірчене „Чеське Слово" пише: „Війни в обороні мира та в обороні Чехословаччини чи Совітів не можна вести голими руками. Наші комуністи вимагають, щоби на випадок війни совітсько-чехословацький пакт був додержаний до останньої точки, але рівночасно з цим не хочуть допомогти до того, щоби Чехословаччина могла сповнити всі, отже й військові зобовязання цього пакту". Не менше неприємно вражає народніх соціялістів і відповідь комуністів на вимогу взяти участь у кермі державою і вступити до уряду. На цю вимогу комуністи відповіли ще більше рішучо і ще більше отверто, а при тім зовсім щиро: „Ми ніколи не засядемо в уряді разом із капіталістами та їх представниками. Єдина влада, до якої комуністи підуть і за яку борються — це влада, яка переведе перебудову суспільного ладу, це влада робітників і селян".

Так ось скінчилася нова спроба будови єдиного соціялістичного фронту з комуністами, а скінчилася вона так, як мусіла скінчитися на тлі тих вимог, які комуністам поставили чехословацькі народні соціялісти. Нас у тій цілій історії дивує лише одно, а саме, як могли народні соціялісти дурити себе надією, що ці їх вимоги не йдуть в нічому в розріз із новою — мовляв — орієнтацією комуністичної партії і тому комуністи можуть їх приняти. Народні соціялісти не хотіли знати, що чим іншим є для комуністів „інтерес працюючих мас", а чим іншим „державний інтерес" небольшевицької держави. Захоплені московськими декляраціями про „оборону демократії", народні соціялісти забули, що закордонні комуністичні партії можуть існувати лише як пробоєві орґанізації, як піонірі світової революції, а тому московські деклямації і тактика поодиноких закордонних комуністичних партій це не одно і те саме. Свого найвищого ідеалу — світової революції — комуністи не досягнуть при допомозі такої співпраці, як її собі уявляли народні соціялісти і до такої співпраці вони — ясно — станути не можуть. Тимто не менше дивує нас, що „Чеське Слово" ще вірить у те, що „комуністична партія під натиском міжнародньої ситуації, а головно під натиском невого розвитку подій у Совітах, хоч не-хоч, мусить вкінці завернути, а теперішня відповідь комуністів є лише доказом на те, що комуністична партія в Чехословаччині ще не переродилася настільки, щоби можна було на неї рахувати, як на співчинник у праці для забезпечення держави і миру і для сповнення всіх зобовязань, які Чехословаччина взяла на себе підписанням договору зі Совітами". У закінченні до своєї відповіди комуністи рішучо заявили: „Помиляється той, хто думає, що комуністів перетопить"!

М-я.

Важне для батьків
та учнів.

УЧИТЕЛЬСЬКІ ПЕДАГОГІЇ.

У звязку з реформою шкільництва в Польщі учительські семинарії постепенно ліквідуються, а як заведення для вишколення учителів всенародних шкіл введені будуть учительські ліцеї та педагогії. Покищо педагогічних ліцеїв ще не організують, зате вже від кількох літ існують у Польщі 3 державні педагогії, а саме у Варшаві, Кракові та Люблині. В цьому році люблинська педагогія перенесена до Кремянця на Волині.

В шкільному році 1935/36 у державній педагогії в Кремянці будуть зорганізовані дві групи: а) польоністично-історична й б) географічно-природнича. Приймають кандидатів(-ок), що мають гімназійну матуру. Наука тріває два роки. Кандидатів(-ок) піддають лікарським оглядинам, справджують їх здібности музичні та рисункові, крім того переводять з ними загальні вступні кольоквії. Слухачі можуть мати приміщення в інтернатах Кременецького Ліцею за оплатою зол. 45 місячно. Подання в справі прияття вносити до 26. серпня (передбачене продовження цього речинця). Адреса: **Dyrekcja Państwowego Pedagogjum, Krzemieniec (Liceum Krzemienieckie).**

ШКОЛА БУДІВНИЦТВА В ЛЮБЛИНІ.

Є це технічна школа середня (гімназіяльного типу) і має 2 виділи: будівельний і дороговий. Наука тріває 4 роки. Приймають хлопців у віці 14 до 18 літ, що покінчили 6 кляс вселюдної школи і зложили вступний іспит (з польської мови, математики й відручних рисунків, в межах програми народньої школи). Кандидати, що мають свідоцтво укінченої що-найменше 5-ої кляси гімназії (старого типу), є звільнені від іспиту. Подання в справі прияття складати до 25. 8. 1935. на бланкетах (які по 20 сот. висилає почтою секретаріят школи). Долучити: шкільне свідоцтво, метрику, свідоцтво щіплення віспи та 2 фотографії. Вступні іспити відбудуться 29. і 30. VIII. 1935. Оплата шкільна 280 зол. річно (в 10 ратах), оплата за вступний іспит 15 зол. Адреса: **Szkoła Budownictwa, Lublin, Aleje Racławickie.**

На школу цю звертаємо увагу наших родичів, особливо з Волині й Холмщини. Покінчення цієї школи дає в державній та військовій службі ті самі права, що гімназіяльна матура, а абсольвентки тої школи майже всі дістають заняття безпосередньо по її укінченні, бо запотребування на техніків з середньою освітою є все поважне.

Розвал подружого життя в СССР.

ПЛАЧ ДІТЕЙ І МАТЕРЕЙ.

„Ноєс Вінер Журналь" помістив інформаційну статейку чи пак репортаж зі судової салі про подружє життя в Совітах, гірку долю матерей і дітей, яких покинули їхні батьки без ніяких матеріяльних засобів до життя. Д-р Е. Бранаски, автор цеї статейки п. н. „200 тисяч дітей шукає своїх батьків" малює такі картини незавидної долі нещасних матерей і дітей:

„Передполудне в окружнім суді на однім передмісті Москви. В коридорах сидять молоді жінки і багато дітей. Особливий замок із візків забарикадував входи до примітивних саль: стоять дитячі візки, в яких верещать і сплять немовлята. На лавках сидять кліенти, вбого одіті, збідовані жінки від 20 до 30 року життя, багато між ними ще молодших. Вони оповідають одна одній про подібне нещастя, про чоловіків і батьків родини, які пропали без сліду і годі їх віднайти, хоч тов. Кіряков, окружний суддя для подружих справ, шукає за ними вже від місяців.

Двері до салі розправ відчиняються. Протоколянт кричить на коридорі: „Катерина Іванівна Лігішіна!" Молода, ледве 20-літня жінка, яка виглядає багато старшою, швидко зривається, бере за руку коло трилітню дівчинку і попихає попри лавку візок до салі, де від двох годин розглянули може вже двацятий випадок. Кіряков первовий і заклопотаний, ледве відриває зір від актів, які механічно перекидає.

„Отже, що будемо робити?" питає суддя тоді, як молода жінка несміливо із вагання стоїть перед столом.

„Сергея Фйодорова Лігішіна годі відшукати. В останнім часі працював у копальні на Уралі, від чотирьох місяців нема його, мабуть на Сибірі".

Покинена жінка починає плакати. Перед чотирьома роками ще як 17-літня дівчина працювала у фабриці ім. Молотова і там пізнала Сергея. По короткім знайомости одружились і добре жили, аж одної днини молодий чоловік заявив, що піде з приятелями до Казаня, де дістане добре платну працю. Спершу мусить сам поїхати, пізніше приїде жінка з дітьми. По кількох тижнях перестав присилати гроші, опісля теж листи. Пізніше Катерина довідалась, що її чоловік оженився з молодою дівчиною.

Суддя байдуже слухає, знизує раменами і все споглядає на стінний годинник. „Щож будемо робити?" питає він. „Пропав драбуга. Може знову вже оженився. Хочу відложити справу на 6 тижнів".

З плачем покидає молода жінка з малою дівчинкою і немовлятем, яке страшно верещить, порожню салю, де вимірюють право за совітське подруже. Протоколянт викликує вже чергову справу, бо час короткий і до полудня мають розглянути ще 30 справ.

Пророча статистика з останніх тижнів виказує, що більше як 200.000 дітей в СССР шукає своїх батьків, які по короткім подружжі покидають свої родини і зникають.

ТРАГЕДІЯ ПОДРУЖОГО ЖИТТЯ.

Совітський подружий закон, що не вимагає формальностей до заключення подружа, довів до розвалу подружого життя і родини в „большевицьким раю". Але одночасно швидко і без формальностей, так сказатиб на коліні, можна дістати розвід. Та є тисячі випадків, що подруги не журяться навіть тими невеличкими формальностями і заключують нове подружа в іншій місцевости, заки ще дістали розвід.

Недавно засудили в Ростові над Доном одного, який до трьох років оженився найменше сім разів. З трьома жінками ще розвівся, решту формальностей уже вважав за відповідне не виповнювати. Мужчина, який оженився сім разів, дуже сильно придержувався засади: „нове місто — нова дівчина".

Большевицькі подружа, які заключується часто по кількаденній знайомости, декуди по спільно проведеній танковій забаві або спортових змаганнях, розвязують по короткім часі.

Про долю дітей з такого подружа ніхто не журиться, ні чоловік ні жінка і трагедія подружого життя доводить до катастрофи дітей, головно по великих містах.

В Москві, Ленінграді, Харкові, Києві та інших більших містах Совітського Союзу і Сибіру потворилися великі громади беззахистних дітей, які волочаться вулицями і яких покинули батьки. Большевики намагаються надаремне декретами і розпорядками поліпшити життя молодих жебраків і злочинців. Обдерті хлопці і дівчата блукають вулицями і по площах великих міст або „заяцем" їдуть на села, де крадуть і граблять. Буває і таке, що ватаги злочинців уживають дітей як розвідників. Дуже часто діти доконують великих злочинів.

В цілій Росії є багато заведень для молодих проступників, де приміщують тисячі беззахисних, що їх виловлюють підчас облави. Всеж велитенське число цих паріїв Совітів постійно зростає. Вони сплять у розвалених будинках, печерах та ямах. Як тільки настане ранок і Москва пробудиться, тисячі молоді вже блукає по напівосвітлених вулицях."

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ 28)

ҐМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зперед 20-ти літ.

VI.

ШКОЛА — УЧИТЕЛЬСТВО.

„Добро хвалиться само; — лихе похвали не варто". Нар. приказка.

По церкві — школа найважливіша підойма етики й культури; кузня, в якій виковуються кремезні народні характери. Нарід як нація без них не до подумання. Як різьбар з неформенної брили рапавого мармору виковує гладку статую Пречистої Діви або навіженої мегери, так церква і школа, діставши від родичів дитини більш або менш згрубша обтесану душу, уформлюють у ній світогляд і — характер. Який могутній, синтетичний вплив мають ті дві духові потуги на уформлення людської душі, доказом увесь світ з безліччю моторошних світоглядів, що себе безпощадно поборюють, з котрих кожний всіми нерозбірними способами намагається добути і для своїх цілей вихіснувати ті дві дороги, що ведуть до опанування людської душі: церкву і школу. Їх мета по суті тотожна, оскільки навчання школи не протиставиться навчанню церкви, тієї самим Богом установленої найвищої учительки і провідниці людей до цілі життя, вічної і дочасної. Та коли фанатизм народів і держав силкується новішими часами школу підпорядкувати своїм вузько-політичним цілям, Церква, спираючись на своєму Божому післанництві, протиставиться всією своєю повагою такому насильству, котре нехибно веде до скривлення основ виховання, тимсамим і до скривлення в дитині душі й характеру.

На дітях спирається будучність кожного народу і — всього світу. Такий буде світ, які будуть його керманичі, що виростають з дітей. Тому незмірна на кожному народі і на кожній владі тяжить відповідальність перед Богом, історією і народом за школу. Зі рідну школу! Кожна людина є частиною свого народу. І як кожний нарід має від Провидіння однакове право до життя, так кожний має однакове право до своєї рідної школи. Як справжня матір, так і справжня школа може бути лиш одна-однісінька: рідна. Всі інші, хочби найкращі — мачухи. Зрозумів це й український нарід. Очунявши з історичного просоння, заходився, що змога, розбудовувати своє рідне шкільництво. Та це у недержавних народів не легке діло; тому й пиняво наперед поступало. Проте успіхи зростали з кожним роком.

Нараз — війна 1914 року, що одним розмахом обнаженого меча зруйнувала в завойованій москалями Галичині ціле, довгими десятиліттями надбане українське шкільництво. Проте покликані до проводу народу одиниці, опинившись на виселенні, не ломили рук, не роздирали з розпуки своїх кирей, а засукавши рукави, як стій взялися за обнову культурно-просвітнього життя. Як там, крок за кроком, під напором московського пястука це життя поникало, так відтак, крок за кроком, за пятами втікаючої московської армії воно віджавало й обновлювалося. Дбала за те „Українська Культурна Рада", заснована на виселенні у Відні 1916. року в перших днях лютого, під верховним покровом незабутнього посла і віцепрезидента австрійської посольської палати, бл. п. Юліяна Романчука як президента та послів д-ра Олександра Колесси, д-ра Івана Макуха й Омеляна Поповича як віцепрезидентів.

Найперше „Українська Культурна Рада" наладнала для української воєнної еміграції сяк-так середнє шкільництво (гімназію й учительську семинарію) у Відні, відтак звернула пильну увагу на обновлення рідного шкільництва в тих місцевостях запілля, де скупчилось українське виселення, себто в Ґмінді, Вольфсбергу й інших Та найбільшою і найкращою з усіх воєнних позакраєвих шкіл була народня школа в таборі

На Католицький Зїзд до Праги.

(Враження й помічення учасника).

Святочне відкриття Зїзду. — Приїзд до храму св. Віта папського леґата. — Хід торжества. — Величаві моменти Зїзду. — Манїфестація на Вацлавській площі. — Представництво обох закарпатських епархій. — Чарівний вид вечором. — Освітлення високого зїздового хреста. — Історичний віз чеських примасів з папським леґатом. — Похід із Нсв. Тайнами.

(Продовження.)

Святочне відкриття Зїзду відбулося в четвер 27. VI. вечором. Вже в 4. год. попол. заповнився храм св. Віта на Градчанах, де мало які бутися відкриття, тисячами учасників, а крім них і праськими католиками, що хотіли бути свідками того історичного моменту. Залишились тільки вільні місця для церковних достойників і представників уряду.

Точно в год. 6. задзвонили дзвони усіх праських церков і пів години голосили всім, що І. вседержавний Католицький Зїзд Чехословаччини зачинається. З архиепископської палати вийшов одночасно похід до храму св. Віта. Попереду їхав праський архиепископ Кашпар і деякі церковні достойники, за ними в чудовім, історичнім золотім возі, запряженім у шість вороних коней, їхав кард. Verdier. Зібраний нарід клякав на коліна, витаючи його окликами „Слава" і приймаючи від нього благословення. При співі „Ecce Sacerdos magnus" епископи ввійшли до престолу, а кардинал леґат сів на високому троні, маючи по обох боках кардиналів: Гльонда (що злержався тут на день в переїзді до Люблїни) і віденського Інніцера (що є уроженцем Чехії). В пресвитерії засіли епископи, аббати, церковні достойники і каноніки святовітської капітули. По бох боках т. зв. „Kralovske hrobky" білий марморовий саркофат перед пресвитерією, де спочивають деякі чеські королі) заняли місця представники уряду, члени дипльоматичного корпусу, делеґати армії і державних урядів. Архиеп. Кашпар прочитав папську буллю, якою папа делеґував на зїзд як свого леґата кард. Верднєра, насамперед по латинськи, відтак по чеськи і німецьки. Потім промовив кард. Вердіє, після чого заінтонував „Veni Creator", що його співали гарно праські богослови. Відтак кард. леґат уділив всім благословення Нсв. Тайнами. Ужгородські богослови заспівали першу строфу гимну в честь Царя-Христа. Відкриття зїзду закінчено відспіванням у супроводі органів папського і державного гимну.

Це був перший великий момент зїзду, в якому взяли участь тисячі маси вірних, як у церкві, так і на величанських площах на Градчанах.

Другий такий вияв, але ще більше величавий, був у суботу 29. VI. Була це велика евхаристійна манїфестація сотень тисяч вірних, відновлення хресного обіту та прилюдне визнання віри всіми народами Чехословаччини у своїх рідних мовах і вкінці прилюдне богопочитання Евхаристійного Хреста. Це була найкраща точка величавого зїзду.

Манїфестація була визначена на 8. годину веч. на Вацлавській площі. Десятьтисячні маси учасників що збиралися на побережжах над Велтавою після своїх епархій, розпочали ок. 6. години вечора свій похід на Вацлавську площу. Точно в год. 6.15 появилася на площі перша течія того могутнього моря, яке плило й плило, здавалось, без кінця. Були це обі наші закарпатські епархії, пряшівська і мукачівська, із своїми численними прапорами і музикою. Прекрасні український національні й гуцульські строї нашого Закарпаття кинули наче першу китицю квітів на великанську площу, яка розцвілась червоними маками й синіми волошками та закосичилася крисою гуцульської Верховини, виявляючи осьтак перед Прагою і цілою Чехословаччиною красу Української Землі. Появу мальовничої української групи, що співала релігійні пісні, зустріла публика, що заповнила хідники, оваційно. Її уставлено зараз біля памятника св. Вячеслава ліворуч. За нею йшли словаки з усіх своїх дієцезій, у богатих та оригінальних національних строях, і заняли місце біля памятника напроти українців. Відтак прийшла дуже численна німецька група, за нею мадяри, поляки, моравяни, а на кінці католики з чеських епархій. Похід тревав від год. 6. до год. 7.30.

Я прийшов на площу зараз по годині шестій і хоч мав т. зв. „почесну леґітимацію", то ледви дістався до памятника, змушений раз-у-раз її показувати.

Вже в 7. годині великанська Вацлавська площа заповнилася людьми. Була вона подібна до цвітучого моря, що хвилює і грає ріжнобарвними колірами. Поліція подбала про зразковий порядок. Хідники по обох боках площі і вікна каменицъ, ба, навіть дахи домів повні людей, які із захопленням витають учасників. З маси учасників підносяться заєдно оклики: At' žije Svatovaclavska Praha, At' žije katolicka Praha, At' žije Rim! Грає кілька музик та несуться співи поодиноких груп.

Над площею ніс̀ся золотий гомін, сонце, що вже заходило, заливало її золотими проміннями, в холоднім леготі лопотіли сотні прапорів. Усюди радість, одушевлення, усі із запертим віддихом чекають на щось велике.

Коли золоте сонце сховалось за мури будинків і вечірній сумерк став кластися на святочно прибрану площу, повну людського муравлиська, запалала вона морем ріжнобарвного неонового світла крамничних реклям, створюючи якийсь чарівний, казковий вид. А над тими свідками загорілось нове, досі невидане світло. На тлі темних контур великанського музею в місці, на якому стоїть памятник покровителеві Чеської Землі — св. Вячеславові, запалало вгло яснобдакитне, лагідне світло. Це високий зїздовий хрест, із написом біля нього „Christus regnat", звіщає усім приявним, що нині Прага і вся держава зложить присягу вірности Христові і віддасться Йому на службу.

Перед памятником на престолі стояла ясна, велика звізда, місце, де мають бути поміщені Нсв. Тайни. Цілий престіл і памятник і звізда, освітлені сильними ретлекторами, роблять незвичайне враження.

Перед престолом зайняли свої місця представники уряду републики, висока генералїція, військові аташе, увесь дипльоматичний корпус в уніформах, ректор Карлового університету, представники університетів і богословських факультетів, празького й оломуцького.

З 15-минутовим опізненням показався на площі історичний віз чеських примасів з папським леґатом, тягнений трьома парами чорних коней. Коли він вїхав на площу, загомоніли дзвони праських храмів. За золотим возом кардинала їхали архиеп. Пречан і Кашпар. Недалеко перед престолом кардинал висів з воза і — ввесь час оваційно витаний тисячними масами — пішов пішки аж до вівтаря та сів на спеціяльно приготований трон.

Тимчасом із храму св. Павла вийшов похід із Нсв. Тайнами, йдучи з долішнього кінця площі під гору, до престолу. У вечірнім сутінку, посеред моря людської маси простелилися дві довжезні золоті ленти свічок у руках духовенства, яке в числі більш ніж 2.000 супроводило Нсв. Тайни, що їх ніс кралевоградецький епископ Піха під дорогоцінним балдахимом; по обох його боках ішла почетна чета католицьких „Ордів". Коли еп. Піха вийшов на підвищення перед престолом, Нсв. Евхаристію в чудовій монстранції, з якої били ясні проміння золота і діямантів, поставлено у звізді і тоді зачались богослужбові торжества. Нарід упав на коліна, щоб віддати честь Евхарист. Христові.

Петро Підністрян.

(Далі буде.)

українських виселенців у Гмінді. Її можна вважати зразковим типом, якою має бути українська рідна школа, бо таку ціль мали на меті її основоположники й орударі.

Гміндівська таборова школа — це одна з ясних карток тієї понурої книги буття, якій на імя: „K. k. Barackenlager — Gmünd". Через дітей звязана школа органічно з суцільним життям народу, котрому не байдужний напрямок виховання його дітвори; проте, забезпечивши цей напрямок, кожний нарід береже школу як окрему духову ділянку свого життя окремими законами перед непокликаними і невідповідальними впливами. Школа — це теплиця, в котрій під дбайливою учительською опікою розвиваються до життя і розцвитають найкращі і найчистіші пуплички народнього деревиська — діти. І гміндівська таборова школа була тією оазою, майже одніською на 50-гектаровому просторі, де без огляду на пригнічені, а то й розпучливі настрої тисячних десяток розбитих, знівечених родин, що навкруги в злоріках і сльозах бідкалися, вичікуючи Божого змилування, — безжурне, переливне, невгомонне щебетання сотніх мас дітвори від ранку до ночі розвівало хоч сяк-так безвідрадну тугу за краєм, що стікав кровю, розпогіднювало нахмурені облича безпросвітно пригноблених виселенців і казало вірити у кращу майбутність... Хоч для них — для дітей.

(Далі буде.)

Комунікат контрольних орґанів „Центросоюзу".

Контрольний Комітет Загальних Зборів і Ревізійна Комісія Надзірної Ради Центросоюзу перевели на домагання Дирекції Центросоюзу провірку так мясарського варстату як і крамниць у дні 7. VIII. п. р., а зокрема провірили чи правдиві є заміти „Нового Часу" в чч. 167, 168, 171, 172. і 173.

У висліді провірки цілого діловодства і книговодства того відділу Ц. С. Контрольні Комісії констатують:

1) Як у мясарському варстаті так і в крамницях ведеться правильне книговодство, а зокрема панує в цьому відділі взірцевий лад та порядок, що контрольні комісії констатували вже і в попередніх своїх провірках.

2) Дотично заміту „Нового Часу", Контрольні Комісії ствердили, що ні Дирекція ані персонал не допустилися ніяких промахів під оглядом санітарних приписів, бо з закуплених Центросоюзом у різника-українця сирих шинок у більшій кількости — 43 шинки мали печатки провінціональної різні *отже були вповні здатні до консумції*. Натомісць згаданий доставець не зголосився і не оплатив їх у міській контрольній станиці, через що їх сконфісковано. Продання цього товару на ліцитації для консумції було ще одним доказом, що шинки були свіжі і здорові.

3) Контрольні Комісії засягнули в тій справі інформацій також у міськім уряді ветеринарнім. Там одержали вгляд до урядового протоколу ч. 1564/35 з дня 13. VII. 1935., в якому міська різня ствердила, що всі ці шинки були бактеріольоґічно просліджені і виказалися вповні здоровими.

4) Контрольні Комісії стверджують, що з причини конфіскати цих шинок Центросоюз не поніс і не понесе ніякої матеріяльної страти, а зростаюча консумція виробів Центросоюзу є найкращим доказом якости, що стверджено на підставі провірки денних лядових торгів у крамницях Центросоюзу.

5) Вслід за тим всі напади „Нового Часу" вважають Контрольні Комісії безпідставними, шкідливими та кривдячими так Центросоюз як і його Дирекцію.

6) Контрольні Комісії передають цілу повищу справу Надзірній Раді Центросоюзу до дальшого урядування.

Львів, дня 7. серпня 1935.

Д-р Фр. Свістель, в. р. *о. Ів. Кашубинський*, в. р.
Дир. Ів. Кузів, в. р.

Українські большевицькі літаки.

СТАЛІНБАД, 8. 8. ПАТ. Прилетіли туди три спортові українські літаки, що покінчили райд Київ—Памір. Летуни перелетіли три гірські пасма в Туркестані на висоті 4.500 метрів.

Д-р Володимир Бернатович.

(Сторінка з наддніпрянсько-наддністрянських зносин у 1861—1865 рр.).

(Докінчення)

„Вже півтора року всі сі обчества шпіонів працюють над тим, щоб одкрить який небудь заговор український, та так, як заговора нема, то й вони мусять пробиватися власною брехнею. Торочать то о опасності направлення, то о опасності якогонебудь оддільного чоловіка, то пишуть свої догадки, що українці тягнуть за ляхами (в ляцькій заверюсі не було ніодного українця), то що вони мають якісь секретні і спасні мети і т. д.

„Думаєте, що се все, — що українці мають свободу у личному життї, — зовсім ні. За українську одежу посадять вас у поліцію або побють на улиці. За українську мову не дадуть вам ніякої служби та віддадуть під надзір поліції, — хоть умирайте з голоду. За українську пісню посадять у тюрму.

„Як спіткне вас на улиці офіцер, то заведе в поліцію, кажучи: „по хахлацки не говори; Малороссии нет со времени царя Алексея Михайловича“. Як поліцейський обмилиться, увійде не в ту хату, де хотів, то розбудить вночі вашу семю, вас побє по морді і посадить в тюрму. На другий день побачить свою помилку, пустить вас, та справедливости не шукайте.

„І все се факти, що робляться у нас на очах щоденно.

„А ось вам остатній на закуску: Вийшло постановлення міністерства, щоби цензура не пускала ніодної книжки, писаної по-українськи, — щоб задержали й не випускали з типографії всіх тих, котрі вже надруковані, *Костомарова* за збір грошей на друк українських книжок виправляють за границю. — Скажіть, чи єсть де земля від Китаю до Патагонії, від нової Голяндії до Канади, деб було переступленням говорить своєю мовою, деб був запрет писать книжки й учить дітей тим язиком, яким у семі говорить 14.000.000 народа. Як нема, а цікаве діло, та хочеться вам його побачить, їдьте до нас у Київ або Чернигів — у нас на святій Руси побачите.

„Побачите, як цілий народ душать: бідних та темних різкою, голодом та попівською темною освітою; бідних та просвітних тож голодом, поліцією, Сибіром.

„Чи задушать нас, — не знаємо. Будемо бороться за свою правду, поки життя стане, — як же вас розвіють по широкому світу, та вже живої душі не останеться на Україні, — то не поминайте лихим та з нашого приміру учиться розпізнавать, що таке Москва“.

Останній допис Бернатовича до „Слова“ в 11. ч. з 1865. р. переміщений на язичіє „Слова“. На його початку стверджував „Бесарабець“, бо так він тут підписався, неможливість для себе бути постійним співробітником, або хоч кореспондентом львівського „Слова“. Допис написаний з приводу статті „Одесского Вестника“ з натяком на необхідність, щоб навчання українських дітей у школі відбувалося в їх рідній українській мові. Автор пригадував, що перші зразки української проповіді дав протоєрей Василь Гречулевич, що живе в Автополі коло Тульчина. Малій користі або повній безкорисности навчання українських дітей у чужій і мертвій мові протиставив дописувач те, що старші школярі й парубки радо хапали за Кулішеву „Граматку“, за „Оповідання з святого письма“, за „Правду об унії“, кажучи, що „се не так дуже круто написано“, на їх улюблену лектуру — проповіді Гречулевича, та виказував на необхідність шкільної й церковної науки в рідній мові.

В грудні 1935. р. мине шістьдесят років від смерти Бернатовича, що в рр. 1861—1865 розсипав у галицьких виданнях думки, які ще сьогодні не срізь у Галичині стали загальним добром і за які ще сьогодні ведуть галичани заваляті письменні й устні спори. Про його оповідання, цікаві для характеристики світогляду т. зв. „хлопоманів“ і українського письменства 60. рр. XIX. в., нема згадки ні в одній історії української літератури. Невикористаний досіль у біографіях Шевченка опис Бернатовича його похорону назавжди матиме вагу документу. Шевченкознавство завдячує йому надрукування низки віршів Шевченка з рукописних текстів. Шевченком захопивсь Бернатович до тієї міри, що не тільки теоретично ширив його думки устно й письменно, але й послідовно переводив їх у діло в практичному житті.

Михайло Возняк.

З модерної літератури й української динаміки.

З НОВИХ ВИДАНЬ.

„Ми“. Неперіодичний літературний журнал. Книга IV. Весна 1935. Варшава, В-во „Варяг“, ст. 178

II.

З перекладної літератури в останньому збірнику „Ми“ находимо два прецікаві нариси Гассета та Монтерляна; перекладені вони добрим знавцем західньо-европейських літератур **І. Дубницьким.** „Смерть і воскресення“ еспанського фільософа **Гассета** збентежить кожного, хто не знає інших речей цього автора, хто не знає малярства Ель Ґреко і нових студій про нього, ще й неознайомлений з деякими сучасними ідеями, на які Гассет відповідає такою поетичною параболею.

Не більше смаку найдуть теж наші читачі в нарисі „Про чесноту розважливости“ **А. Монтерляна**, француза з парадоксально еспанською душею. Розважливість у геройстві — одна з тих чеснот, яку найважче зрозуміти українцям; защіпити можна би її було тільки через інтелект, а цеж — найбільше недоступне місце для козацьких нащадків. Увесь цей нарис, як і фільософія Ґассета, різко суперечні з усією боєвою частиною збірника „Ми“, де на всі вітри розмаяний молодий нині прапор оптимістично-боєвої динаміки.

Найбільше здивує всіх стаття **Св. Доленґи** „Поет тьми (!?) й хаосу“ з приводу останньої збірки **Є. Маланюка** „Земна Мадонна“. Маланюк — учорашній співробітник „Ми“ лежить тут, наче на лавці привязаний посторонками і вчорашній його приятель періщить його куди попало. За що? За ріжні смертельні гріхи проти літератури та батьківщини. Гріхи ці зібрані в такий реєстр, що не знаєш, що тут сутнє, а що випадкове: Маланюк „поет безперечно великого таланту й великої мистецької культури“, „несподівана й будь-що-будь блискуча поява в часах, що настали безпосередньо по вгамуванні (?) української революції“, поет, якого „творчість мала дуже поважне значіння для розвитку тогочасної української поезії та й взагалі для розвитку тодішньої української індивідуальности“ (?!). Але нині Маланюк „бестія, що не має очей“ і що „їй замкнені всі шляхи до кращого“, не-українець з „кирпатим і примітивним обличчям перестрашеної московської варварії“, невилікувально „хворий на Росію“ кидається на Україну з ножем, кидає на неї „прокляття, якими по жидівськи (?!) пристрасно жонглює в своїй маніякальній, патольоґічній ненависті (!) до України“ — „голий, чорний, незугарний і страшний, виплеканий лихом і викоханий у тьмі... сучасний Квазімодо...“

Варт поруч цієї статті прочитати статейку С. Гординського в цьому самому томі, де він пише про своєрідну методу у нашій критиці, якто співвласники одної крамнички накидаються на суперника з другої, щоб його знищити. Як виглядає така метода, показує саме С. Доленґа кидаючись з ножем на Маланюка і пристрасно жонглюючи епітетами для доказу тези: „з хвилиною, коли ти, братіку, перестав іти з нами — ти труп“. Найкумедніша тут теза про те, що Маланюк — один із провідників нашої націоналістичної ідеольоґії в літературі духово не українець! Хоч сядь та й плач. З 22-сторінкового акту обвинувачення проти Маланюка нас цікавить тільки основний погляд на письменника: поет перестав бути поетом і став чужий „новій дійсности“ тому, що його ідеольоґія перестарілась. Після великої національної невдачі вільно Маланюкові було вити вовком з болю, тепер, за останніх 10—15 років, що були „роками безперечного (?!) й для багатьох несподіваного українського ренесансу (!), що змагав нестримно (!) до точного (!) зформулування (?) поняття всеукраїнської культурної суспільности (?)“ — Маланюк повинен бути національним оптимістом, бо такий „оптимізм виправданий — в цілості навіть при умовині фатального у своїх наслідках існування московської окупації на Великій Україні“. Послухайте як виглядає ця нова дійсність: „Ідуть поети рука в руку, немов заваліяцькі безжурні „тремпи“ з оповідань Джека Льондона. У всіх розсміяні обличчя, споловілі на сонці чуприни, очі повні життя й радости. Їм хочеться моря, весни, кохання, вони хотять здобувати, мандрувати, віддихати свіжим повітрям і дивитися на сонце. Всі вони бундючні закохані в своїй добі і своїй батьківщині. Всі вони вчилися по школах, що походять (?) від великих предків і що Україна найкращий, найбагатший і найоригінальніший край“.

Після цього йде 9 прізвищ таких молодих і при кожному з них крилаті фрази, повихоплювані з їх віршів на доказ, що це справжні Колюмби, завтрішні завойовники нових далеких кольоній для імперіялістичної України, що піде слідами Англії. Гай-гай! нема то як молодість! Кажеш собі у каварні подати чорну каву, складеш маніфеста і одним махом перемалюєш усю дійсність!

Хто читав наших молодих поетів знає, що вони наперемін плачуть, зідхають, мріють, погрожують пястуками і мявкають, як наші поети з доби „Молодої Музи“, що поруч декадентських настроїв уміли теж складати боєві поклики і бити у дзвін на тривогу, щоб рятувати батьківщину. Вірші Дригинича та Н. Холодної-Лівицької у тому самому томі „Ми“ це теж тільки імпресіоністичні настрої, нині такі, завтра інші і С. Гординський, що випадково прибрав тут позу імперіяліста, завтра може написати (як написав уже нераз) поему, яку Доленґа назве 100-відсотково „дефетистичною“. Та якби і справді так було, що наш поетичний „молодняк“ так розбадьорився від відкритих ним рожевих перспектив для України — то чому Маланюк не може надалі вити вовком і залишитись першорядним поетом? — не збагнеш. Якби кожний поет що 10—15 літ зміняв тон, ще й світогляд залежно від суспільно-політичних гороскопів, тоді його збірки поезій нагадували б річники часопису з передовицями. Помилка критика Маланюка та сама, що і самого Маланюка: вони гадають, що вартість і сила поета залежна від проповідницької публіцистики: більшість тих молодих поетів, що їх Доленґа протиставляє Маланюкові йдуть по тім самім небезпечнім шляху — вірять у свою національну фільософію і бються, мов нетлі довкола лямпи, несвідомі, що те світло, до якого пруться, спалює їм крила. А пруться вони до месіяністичної фільософії — кожний із них хоче бути провідником народу. Фільософія для поета добра річ, але коли він не знає її і жонглює ідеями, ширить хаос у собі і довкола себе.

(Докінчення буде). **м. р.**

Злагіднення конфлікту між Польщею і Данціґом.

Німецьке інформаційне бюро повідомляє з Данціґу про „відпруження в польсько-данціґськім конфлікті і про недалекі переговори, щоб поладнати цілу пробему на основі чесного порозуміння“.

В середу підписали в Данціґу мін. Папе і през. Ґрайзер протокол, який продовжує на 3 роки порозуміння з 13. серпня 1933. р. між Польщею і Данціґом про причалювання і постій польських воєнних кораблів у порті Данціґу. Це порозуміння автоматично обовязуватиме дальші три роки, якщо його не виповідять на три місяці перед закінченням трьох років.

„Дер Данціґер Форпостен“, орган націонал-соціялістів пише про недалекі переговори між Данціґом і Польщею, які повинні закінчитися успішно. Щоденник обстоює, щоб велись безпосередні переговори; до Ліґи Націй відкликатись щойно тоді, якби переговори не довели до нічого.

Чи американські банки дадуть позичку Італії?

ВАШИНГТОН, 8. 8. ПАТ. Імпорт.-експорт. банк заявив, що дасть кредити Італії на закупно бавовни щойно тоді, коли переконається, що бавовни не вжиють до фабрикації вибухових матеріялів і муніції. Якщо виявиться, що Італія потребує бавовни на воєнні цілі, американські банки відмовлять позички.

—o—

Боєва сила абісинської армії.

ПАРИЖ, 8. 8. ПАТ. Авас повідомляє з Аддіс-Абеби: Абісинська армія складається з 600 тисяч людей, з того 250 тисяч озброєних урядом. Число крісів вагається між 800.000 і міліоном. Абісинська армія має 200 гармат, 700—800 скорострілів і 8 літаків, з яких тільки 6 здатні до ужитку. Видержливість, здатність до швидких маршів, відвага, хоробрість і патріотизм, це чинники, які можуть піднести боєву вартість абісинської армії.

Перед британсько-японськими нарадами.

ТОКІЮ, 8. 8. ПАТ, Щоденник „Ії Шімно" повідомляє: Уряд В. Британії переслав японському амбасадорові в Льондоні Матсудаірі проєкт, щоб в осені скликано до Токіо британсько-японську конференцію, щоб обговорити низку східно-азійських справ.

ТОКІЮ, 8. 8. ПАТ. Агенція Ренґо повідомляє: Міністр Гірота рішив поробити заходи, щоб наладнати британсько-японські торговельні взаємини. Агенція додає, що розпорядки В. Британії проти японської торговлі у британських кольоніях завдали Японії тяжкий удар.

Поліція 20 разів розганяла манїфестантів.

БРЕСТ, 8. 8. ПАТ. Вчора вечором повторились манїфестації на вулицях міста. Відділи поліції мусіли 20 разів шаржувати, щоб розігнати манїфестантів. Щойно коло півночі запанував спокій.

ПАРИЖ, 8. 8. ПАТ. Дисциплінарна комісія припинила в урядуванні 63 поштових службовиків на один місяць за те, що брали участь в манїфестаціях на площі опери проти ощадностевих декретів урядів.

На шкільному відтинку.

(Допис із Богородчан).

Переношення українського вчительства. — Дальша утраквізація українських шкіл.

Від кінця 1934 року зачав урядувати в Станиславові новий шкільний інспектор Дзюрман — і від того часу настали тяжкі часи для українських шкіл і для українців учителів. На підставі дивовижних і відповідно уплянованих візитацій дає учителям українцям недостаточні кваліфікації, без причини переносить їх на гірші посади, з управителів скидає на підчинених, закидаючи їм „рущене" школи. І так: У Старім Лисці скинув з управи Брониславу Гринішакову, а настановив поляка. В Горохолині відібрав управу Павлові Кузьмі а віддав зненавидженому громадянством і учительством без ріжниці національности прислужникові, через якого „патріотичний" донос місцевий парох сидів у слідчім арешті. В клясі Кузьми робив візитацію в часі його неприсутности з причини тяжкої недуги і давав українській сільській дітворі невідповідні диктати як напр. „Янек гра на тамбурине", не пояснюючи дітям незнаних їм чужих слів. В Іваниківці дав недостаточні аплікації Александрі Лелетівній. З Горохолини переніс Олену Микицей на гірше місце. Звільнив із заступства в управі хлопячої школи в Богородчанах найліпшого педагога Осипа Соколовського, який покінчив ріжні курси і майже щороку одержував від шкільної влади спеціяльні письма з похвалами і признаннями, — а настановив поляка з Маріямполя, який побиває діти й поводиться так, що зразив собі всіх без ріжниці національности. Найстаршу літами служби учительку Софію Гординську переніс з міста на село, хоч вона ніколи не дала відчути, що є українка і хоч її чоловік адвокат Гординський зі Солотвини старався здобути собі ласку статтею в „Ґлосі Земі станіславовскєй" (про що була згадка в українській пресі). Останнім фактом інсп. Дзюрман підкреслив, що учителів українців треба нищити без огляду на їх кваліфікації і навіть найдальше посунену „льояльність". Цей масовий і плянований наступ викликав огірчення й затривоження серед українських учителів і навіть самі поляки признають, що справа є несамовита.

Рівночасно силкується інсп. Дзюрман зутраквізувати кілька останніх шкіл з українською мовою навчання, як про це свідчить зміст рекурсу, внесеного в липні ц. р. до Мін. Освіти з Хмелівки. Ось він:

„Дня 28 червня 1935 одержав підписаний Іван Демянів відпис оголошення, присланого до громадської управи в Хмелівці про переміну дотеперішньої української мови навчання на утраквістичну. Підписані як родичі дітей тієї школи відкликуються від тої зміни, бо не зайшла законна підстава до неї. Підписаний Іван Демянів, якому окремо доручено відпис оречення нібито тому, що вносив декларації, заявляє, що взагалі ніякої декларації в шкільній справі не вносив а коли яка декларація з його підписом є в актах, то вона сфальшована. Оба підписані стверджують, що декларацій з домаганням державної мови навчання взагалі з Хмелівки ніхто не вносив. Був лише факт, що якийсь Генрик Ґевінер, судовий возьний, при нагоді виконування судових чинностей розпитував у солтиса і по дорозі в селі за бідними дітьми та збирав підписи від батьків тих дітей на „просьбу про запомогу".

Томуто вносять підписані зарядити вияснююче поступовання по думці приписів адміністраційного поступовання — для ствердження, що ані підписані ані ніхто інший не вносив до шкільного інспекторату декларацій у справі мови навчання в школі в Хмелівці і що такі декларації, якщо евентуально вони дійсно є в актах, то є вони в підступний спосіб сфальшовані. Микола Кубірка і Іван Демянів".

Видно, що зміст цього відклику не є приємний, бо тепер робиться натиск на підписаних на тім відклику, аби свої підписи і відклик взяли назад.

Такі факти під теперішній час є щонайменше оригінальні.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ

— В Софії помер у 77. р. життя ґенерал резерви Нікіфоров, колишній ґенеральний інспектор піхоти, потім у 1911—1913 рр. міністер війни.

— Вчора у Варні зачалися наради пресового польсько-болгарського порозуміння.

— Князь Саставф Адольф, син шведського престолонаслідника, пропонований на майбутнього „начального пластуна", на випадок, якби уступив ґенерал Бейден Повел.

— Води ріки Гу-анґ залили терен довгий на 150 км та на 125 широкий. Ситуація незвичайно грізна. Повінь загрожує життю і маєткам 4 і пів міліона китайців.

— Високий комісар Ліґи Націй Лєстер вернувся вчора пополудні до Данціґу.

— Президент провінції Гановеру Ґеснер заборонив усім підвладним урядовцям і робітникам належати до професійних віроісповідних союзів.

— Страйк робітників у винницях, що був одною з важливіших причин заворушень на Креті закінчився компромісом у справі платень. На острові повний спокій.

— У Бресті зовсім привернули спокій. Робітники арсеналу зачали працю.

— Міністер Райхсвери ґен. фон Бльомберґ має приїхати в суботу до Стокгольму з візитою.

— Син італійського міністра освіти Де Веккі зголосився як доброволець до Східної Африки.

— До італійської амбасади в Льондоні зголошуються англійські добровольці, що хочуть затягнутися до італійської армії в Африці. Це здебільша вояки і старшини, лікарі, санітарі та інжинїри.

— Англійська кабінетова рада збереться 13 серпня під проводом короля.

НОВИНКИ

— **ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".**

— **ВЕРНУВСЯ І ПРИЙМАЄ ПАЦІЄНТІВ у своїм заведенні вул. Сикстуська 17 в сезоні літнім від 9—1 і від 3—6.30. В неділю і свята за попереднім зголошенням. НАСС.** 3—3

— Курс Т-ва „Основа" починається дня 10. серпня 1935. Зголошення приймають щоденно від 12—14 год. пл. св. Юра 5. 2—1

— Д-р Бережницький виїхав відпочати. Вернеться 26. серпня. 125

— **„Наша батьківщина в світлині".** Під таким гаслом уладжує Українське Фотографічне Товариство і туристично-краєзнавче товариство „Плай" виставу в листопаді ц. р. Вистава обійматиме три відділи: „Краса нашої землі" — куди ввійдуть всі знимки з мистецькими цінностями. 2-гий відділ міститиме образи, в яких світливцеві йшло не так про мистецьке, радше чисто річеве представлення Батьківщини; тут будуть фотографії наукові, документарні, репродукції й т. п. 3-тій відділ призначений на знимки світливців-дебютантів. — Кожний може прислати необмежену кількість власних світлин, навіть таких, що вже були на попередніх виставах. Тепер підчас літніх ферій, підчас прогульок та перебування у найдальших закутинах нашої землі мають змогу всі фотоаматори закріпити її красу на фотографічній плиті. Тому ніодин не повинен відмовитись і кожний повинен взяти участь у цій виставі. Проспекти висилаємо безплатно. Комітет. Адреса: Виставовий Комітет У.Ф.О.Т.О. на руки О. Моха, Львів, вул. Содова 4, м. 1.

— **Україніка.** З „Праґер Прессе" довідуємося про працю нашого земляка Хведора Стешка, що вийшла в розвідках чеської Академії Наук на тему впливів чеських музик на українську церковну музику. З огляду на невеличкі розміри розвідки автор обмежився тільки до впливів у XIX. в. на території Галичини. Зпоміж численних чеських музик автор головно підкреслює працю Нанке, Серсавого та Седляка.

— **Варшавський журнал про українську літературу.** Останнє 32-е число „Вядомосці Літерацких" приносить на першій сторінці статтю К. Щербіца п. з. „Нова чистка у союзі українських письменників" з Києва і на 2-ій сторінці велику статтю Тадея Голендера зі Львова п. з. „Містик з Каварні Миру" про сучасну українську літературу з рисунками Р. Чорнія та перекладом поезії С. Гординського „До польських поетів".

— **Зняли суспенсу.** Довідуємося, що дня 7. в. м. знято суспенсу з о. Перрідона й о. Блозовського.

— **Львівська хроніка.** Т. Августин, приятелька сторожа Себастіяна Мацелюха при вул. Окульського ч. 6 облила в середу сільним квасом д-ра Зоненшайн-Святловського, лікаря-дерматольоґа тому, що сторож програв процес з цим лікарем, від якого домагався відшкодування за надобовязкову працю в його камениці. Лікар замкнув очі і Т. Августин попарила його тільки по лиці. Поліція арештувала Августинову. — При вул. Зеленій 48 в складі дерева повісився 50-літній купець Л. Ґрубер, батько пятеро дітей. Ґрубер залишив два листи: до рідні і до власника складу дерева Вайдмана, від якого винаймав дві кімнатки на склад збіжа і сіна. Причиною самогубства важкі матеріяльні клопоти. — При вул. Городецькій ч. 23 повісився 72-літній сторож Михайло Задорожний, який був налоговим пяницею. Здогадуються, що самогубства допустився підчас алькоголевого похміля. — При вул. Землковського напилася йодини 20-літня А. Онук. — Крізь відчинене вікно злодії влізли до помешкання радн. Володимира Дрималика при вул. Двернїцького ч. 44. і вкрали скіряний портфель з монограмом В. Д. враз 150 зол.

— **Нещасливий випадок при праці.** Пишуть нам: Дня 1. VIII. на шляху Мшана переїхав поїзд Івана Воробія з Вороцева пов. Янів, що разом з іншими робітниками працював при направі зал. шляху. Небіжчик вдержував зі своїх скупих зарібків старих батьків, які залишились тепер без засобів до життя.

— **Краєва хроніка.** В Трускавці 24-літній швець Микола Веретка тяжко поранив штилетом свою наречену 22-літню Станиславу Ритерівську зі Львова, покоївку пансіону „Русалка" і 25-літнього портієра Павла Салдяна, підозріваючи, що наречена зраджує його з портієром. Поліція арештувала М. Веретку, обох тяжко ранених відвезли до шпиталю в Дрогобичі. — У Вільшаниці пов. Золочів Павло Терепа вдус

сив маленьку дитину і закопав її вночі на цвинтарі підозріваючи, що це не його власна дитина. — У Винниках тяжко зранився в груди Михайло Гринько, який хотів скінчити самогубством. Тяжко раненого відвезли до шпиталю у Львові.

— **Богослуження на верху Мон Блян.** При кінці липня на верху Мон Блян відправили Службу Божу, на якій було присутніх кілька членів клюбу швайцарських альпіністів. По повороті з гори вислали до папи телеграму з поблагословленнями.

— **Берлінська Олімпіяда.** Цими днями почали в Берліні велику рекляму за участю в міжнародній Олімпіяді, що відбудеться у найближчому році. Основник олімпійських ігор Пер де Кубертен звернувся з радіовим покликом до всього світа; перед ним говорив теж по німецьки, французьки й англійськи голова нім. організаційного комітету д-р Левальд.

— **Самогубство внука Абдуль Гаміда.** Застрілився він — отоманський князь Абдуль Керім у нюйорському готелі. В листі до начальника поліції заявив, що гине, бо не міг оженитись з багатою американкою, за гроші якої міг би вивінувати китайську армію та заволодіти турецьким престолом. До листа додав він фотографію — виновниці з таким текстом: „Ось жінка, що спричинила мою смерть. Сподіваюсь, що цю фотографію помістять газети всього світа на першій сторінці". 29-літній князь Керім приїхав з Китаю 9 місяців тому без усяких грошей. У Бронксі познайомився з якимсь американським мільонером, і закохався в його жінці, без взаємности.

— **Нова велика артистка.** Льондон відкрив нову велику артистку; зветься вона Вівіяна Лей. Раз виступила і цього самого вечора вся преса признала їй такий талант, що фільмові підприємці заанґажували її за фантастичну суму 50.000 фунт. шт. річно. Має вона чоловіка, півторарічну дитину, добру освіту, походить з панської рідні, вчилась на чужині у драматичних школах Парижа, Мінхена і Відня у трьох мовах. Це єдина англійська артистка підготовлена до виступів на чужих сценах. Вона володіє прегарно французькою і німецькою мовою. Виступила в Льондоні у пєсі німецького автора Карла Штернгайма „Маска чесноти", мріє про виступи у Відні в німецькій мові у „Пер Ґінті" та „Сафо" Ґрільпарцера. Тепер гратиме для фільм.

— **Вчені про розводи.** Вчені займаються віддавна цікавим питанням, як довго тягнеться пересічно в нинішні часи подружжя і коли трапляються найчастіші розводи. Якщо вірити новим дослідам, то найбільша скількість подруж „з кохання" кінчиться вже на другий рік. Коли ж цей речинець минув, тоді подружа пара має перед собою ще пять спокійних літ, бо щойно після 5 літ проходить другий критичний момент. Не забули теж учені про професії: які з них розводяться швидше. Нехайже молоді жінки, що виходять заміж знають, що найчастіше розходяться архітекти; із 100 розведених 12 припадає на архітектів; за ними йдуть непостійні журналісти 11 прц., далі музики 10 прц. і.. кельнери. Найпостійніші це хлібороби. Статистику цю робили французи. Може до наших обставин вона зовсім не підходить. Можемо впевнити всі дівчата на відданні, що укр. журналісти майже ніколи не розводяться і зносять хрест подружжя з гідною пошаною.

— **Край, де не виконують кари смерти.** Хоч бельгійський карний закон передбачає кару смерти, в практиці ніколи її не виконують, бо король користає з права ласки і перемінює кару смерти на досмертну вязницю. В останнє виконали кару смерти ще 1886 р. Новий король Леопольд III. помилував вбивника Гіязінта, який поповнив кілька гидких злочинів.

— **Яйце за 5.000 долярів.** У Ню Йорку пропало з природничого музею яйце великого пінґвіна. Тепер є ще тільки шість яєць пінґвіна у торговлі. Пять таких яєць мають продати в останніх днях у Льондоні. Одначе вони є менші, як вкрадене у Ню Йорку. Здогадуються, що яйце вкрав з музею один збирач, який цілими годинами сидів у відділі, де приміщені яйця птахів і глядів на яйце пінґвіна. Воно має тепер вартість 5.000 долярів. Збирач викрав його мабуть не тому, щоб дістати за нього 5.000 долярів, але щоб придбати до своїх збірок такий рідкий тепер предмет.

— **Обікрали вагон румунського короля.** Букарешт має незвичайну сензацію. Перед кількома днями злодії обікрали сальонку короля Карла, з якої забрали цінні предмети, образи, книжки, ріжні записки і навіть листи короля. По злодіях загинув слід. Цю сальонку перевезли з Констанци до Букарешту і передали під опіку поліції. Але це не відстрашило злодіїв, які добре обловились.

— **Ріжні вістки.** За 1934 р. було в Польщі 4865 самогубств; самогубства мають головну причину — зріст безробіття. — Новий воєнний буджет Японії на 1936 р. потребує 464 міл. ен; сюди не враховано 156 міл. ен потрібних на військо в Манджурії. — У Мадриді арештували 53 осіб у звязку з комуністичними вуличними демонстраціями. — Французький касаційний трибунал відкинув усі скарги співвинуватців Ставіського; таким робом процес їх відбудеться негайно після ферій. — В околиці англ. міста Ню Кесля прийшов до поліції 36-літній мужчина, що приїхав з Америки, але втратив нагло память і не знав ні свого прізвища ні своєї адреси. — Відома париська танечниця Містенґет подала в суд одного купця в Ніцці, що назвав свою крамницю її іменем; суд присудив їй 1000 фр. відшкодування. — У Будапешті відкрили невідомий досі образ Рафаеля; власником образу є вчений правник проф. Ронашек і кол. посол Кван-Карап

З кіна.

КІНО ПАЛЯС: „ЖІНКА ШУКАЄ КОХАННЯ".

Фільма з Кльод Кольбер у головній ролі — одна з найкращих, що прийшла до нас за останні місяці зпоза океану. Нема тут сензаційного сюжету ані балету ані дуже складної інтриґи, зате є це дуже дбайлива психольоґічна студія, взята із своєрідної атмосфери нюйорського життя, де таку велику ролю грає рекляма. Що може один денникар з хистом для бульварної сензації бачимо тут здивовані подвійно, бо цей „бізнесмен" має одночасно дуже вражливе серце, яким не вміє торгувати і яке вміє скривати як новітній герой, закусивши губи. Кльод Кольбер мала у кабареті спеву гідну великої артистки. Її партнер, якого імені ми, на жаль, не запамятали, варт того, щоб виступав частіше і заступив неодного популярного „туза".

—o—

ДИВОГЛЯДИ.

ЖЕБРАК-МІЛІОНЕР.

У Ліссабоні заарештували цими днями вуличного сліпого жебрака. При ньому найшли 10.000 фунт. штерлінґів. Гроші були його власністю і він не був сліпий. Він носив ці гроші з метою заснувати величезний готель.

ГАНЬБА ДЛЯ ФАШИСТА

Відомий італійський боксер Карнера, велитень, побитий в останньому американському метчі мурином вернувся до Італії несвоєчасно. На пароплаві висвистали його моряки, у Римі відмовили йому дати візу до Амстердаму, де він мав битись з нім. боксером Найзелем. Причина? фашист, який дав себе побити чорношкірому, приніс ганьбу Італії. Що булоб з цілою Італією, якби так її побили — абісинці?!

—o—

‡ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ВОЛОДИМИР МУРСЬКИЙ.

19. липня ц. р. по довгих і тяжких терпіннях помер у лікарні для нервово хорих у Бакірею біля Царгороду (в Туреччині) Володимир Мурський. Смерть постигла його після трепанації черепа.

Покійний уродився 10. листопада 1888. р. у Львові, де скінчив учительську семинарію. Ще як учень семинарії брав дуже живу участь у просвітньо-орґанізаційній роботі, а на вчительських посадах, спершу в Яричові, а потім у Ходорові, розвинув широку громадянську діяльність, пориваючи до праці молодь і старших.

Підчас війни він був ранений на галицькому фронті й попав у полон. На Вел. Україні навязав взаємини з чоловими українськими діячами ще перед розпадом Росії, а за часів УНР прийняв дуже діяльну участь у розбудові нашої державности, як добрий промовець і політик. Володіючи кількома европейськими мовами, він кількакратно виїздив із дипльоматичними українськими місіями за кордон.

Покійний займав ріжні становища за уряду УНР у міністерстві преси й пропаґанди і міністерстві закордонних справ.

Покійний був відомий також як талановитий журналіст. Востаннє видав у Царгороді в турецькій мові дві книжки про Україну.

Тіло Покійного перевезли з Бакірею до церкви на цвинтарі в Факірею (частина Царгороду) й 20. липня там поховали в присутности членів його родини, співробітників, друзів і знайомих. На похоронах було чимало представників заприязнених з Україною народів, які прийшли віддати останню пошану небіжчикові, а саме представники Північного Кавказу, Азербейджану, Туркестану й Грузії. Серед священиків, що відправляли останню службу Божу по покійному, був м. ін. патер Шалва, грузин, великий приятель України.

Домовина була вкрита великим національним українським прапором і вінками. Присутні підчас походу з церкви до могили співали українське „Святий Боже", а наприкінці „Вічную Память".

Хай буде легка нашому землякові далека чужа земля!

До Свята Молоді у Станиславові.

Відповідь на спростування Комітету Окр. „Свята Молоді".

На спростування Комітоту Окр. „Свята Молоді" („Діло", ч. 200 з 30. VII.) заявляю ще раз, що підтримую всі свої твердження у звідомленні зі Свята. А саме:

До 1, 2 і 3. закиду у спростуванні зазначую, що біжня до спортової частини приготована не була. Піль до метів не було взагалі зазначених. „Докази" Комітету з фотографіями мене ані зворушують, ані переконують. Те, що перед самим Святом припорошили організатори трошки біжню (визначенням того назвати не можу) і тоді може її сфотографували, ніяк не збиває моїх тверджень, на що наводжу ось-такий доказ: В суботу в ночі, по виставі „Боярині", вернувся я з моїм братом Тарасом до хати около години 1. Мій брат навіть не лягав спати, а зробивши деякі рахунки з вистави, вийшов до „Сокола", кажучи мені, що від г. 3. рано буде посипувати площу Каси Ощадности. Колиж брат рано, десь коло 7. год., вернувся до хати, тоді сказав мені, що стратив непотрібно ніч, бо Комітет не купив вапна. Те саме сказав мені п. Яр. Андрухович по святі на площі під трибуною, коли я до нього звернувся по докладні висліди, зазначуючи при тому, що через те мусіли відпасти біги на 400 м. і 4×100 м., які вимагають торів. Приняти оправдання, що знаки затерлися по дефіляді, я ніяк не можу, бо звідомлення писав я зі спортової частини і тоді знаків тих я не бачив.

До 4. закиду: Те, що Комітетові здається, що в „Проломі" нема членів, які „краще визнаються на орґанізації спорт. частини" — мильний погляд. „Пролом" таких членів має і сам я належу до тих членів „Пролому", що на легко-атлетиці визнаються, бо я скінчив з добрим поступом легко-атлетичний курс у Львові, де викладали інструктори Ц. І. Ф-у. Щож до того, чи „Пролом" займається легко-атлетикою, чи ні — можу впевнити комітетових, що „Пролом" має кілька одиниць, які на 100 м., у скоку вдаль, чи бігу на 3.000 м. напевно гірше від учасників змагань на „Святі Молоді" не бігають.

До 5. закиду: Піддержую далі свої твердження, що наші змагуни до змагань, у малих винятках, приготовляються не систематично й раціонально, а лише короткий час перед змаганнями. Цікаві хай поглянуть на табелі наших вислідів, які є чейже дуже-дуже слабенькі. Якби змагуни Українського Спортового Союзу „завсіди постійно тренували", то висліди мусіліб бути кращі. От такий талановитий легкоатлет, як Соколовський II., сам мені сказав, що тиждень чи два перед „Святом Молоді" грав копаний мяч. Це хіба до добрих легкоатлетичних тренінґів не належить і в цьому кожний, що трохи на спорті розуміється, мусить мені признати рацію.

До 6. закиду наводжу отсей факт: на 2 або й 3 тижні перед Святом зайшов я до дир. Трача в „Маслосоюзі", де був також д-р Хомин і він з дир. Трачем годину розмову про допущення „Пролому" й „Луґів" до участь у святі. В часі розмови дир. Трач підсунув мені картку й олівець і казав, щоб я написав, які точки може дати „Пролом". Я дуже жалую, що я того не написав, а лише устно сказав дир. Трачеві, що „Пролом" може виставити добру одинадцятку до коп. мяча й кількох легкоатлетів. Дир. Трач тоді сказав, що копаного мяча в програмі не буде, а щодо легкоатлетів, то сказав, щоб написати до У. С. С., як технічного організатора змагань, який в цій справі рішає. Тоді я запитався мого брата Тараса, як спорт. референта в окр. Ком. У. С. С., чи може „Пролом" писати таке письмо, на що дістав відповідь, що „Проломові" на святі стартувати не можна. Щодо того, що „Пролом" у дні свята грав мист. Б-кл. і тому, мовляв., і так не міг би грати на святі — це вже справа спорт. референта м-ра Ос. Крушельницького, який, колиб Комітет був допустив „Пролом" до участи, був би вистарався про пересунення речинця змагань за мист. Б. кл. на інший день.

Кінчаючи свою відповідь, дивуюсь тільки, звідки під спростуванням найшовся підпис проф. Заставського, який є чейже заступником голови У. С. Т. „Пролом"?!

Ямне, 3. серпня 1935 — Богдан Ліськевич (Б. Л.).

Дописи.

ВИННИКИ.

Концерт у честь М. Шашкевича. Дня 6. VIII. загостив хор українських студентів-богословів під дириг. В. Жолкевича до Винник біля Львова, де дав Шашкевичівський концерт. Гостей на саді — по береги. За кожною точкою відбирали виконавці концерту рясні оплески. Вступне слово Р. Дурбака багате змістом, переплітане густо цитатами, викликало у слухачів помітне враження. З хорових продукцій найкраще подобався псалом Ведля „На ріках Вавилонських" і Колесси „Низка лемківських пісень". Двайцятка хористів добре зіспівана. Слід підкреслити, що хор має дуже добрих солістів. З. Нарожняк віддеклямував дві поезії („Ода до пісні" — Р. Купчинського і „Пробудителеві Галицької Землі" — Р. Дурбака) з такою бравурою, що публика домагалася від нього наддатків гураганом оплесків. Концерт закінчено відспіванням „Ще не вмерла". Гостина хору молодих львівських богословів полишила по собі незатерте враження у Винниках. Хор відїхав на другий день рано на дальше турне.

РАВА РУСЬКА.

Концерт у память М. Шашкевича. В понеділок 12. серпня п. р. відбудеться в год. 20-ій у саді Т-ва „Сокіл" в Раві Руській концерт, присвячений памяти Маркіяна Шашкевича. На програму концерту зложиться вступне слово, хорові продукції, деклямації і скрипкове сольо, все у виконанні хору львівських студентів Богосл. Академії під управою п. Вол. Жолкевича. Для гідного вшанування памяти Великого Українця Галицької Землі прохаємо все українське громадянство повіту прибути на свято; зокрема прохаємо Всеч. Духовенство всіх трьох деканатів заохотити в церкві своїх парохіян до масової участи в концерті. За Старшину Пов. Кружка „Рідної Школи" в Раві Руській: Іван Казанівський вр., Степан Совик вр.

Сокільський курс. Місцеве руханкове Т-во „Сокіл" уладило в неділю 28. VII. в Раві Руській сокільський курс. Завданням курсу було вивчити провідників і провідниць сокільських гнізд з повіту вільноручних вправ на сокільський повітовий здвиг, який має відбутися з початком вересня ц. р. Усіх учасників було на курсі 30. Найбільше було з самої Рави, Потелича і Махнова.

Дитячі садки. Повідомляємо, що не зважаючи на інтервенції Старшини Пов. Кружка „Рідної Школи" в Раві Руській, тамошне старосто не видало дозволів на осн[у]вання дитячих садків у таких місцевостях равського повіту: Василеві Великім, Корчмині, Новосілках Кардинальських, Вербиці, Піддубнях, Верхраті, Любичі Камеральній, Забірю і Вороблячині. Як повідомляє Старшина Кружка, причиною невидання дозволів малоб бути те, що приділені Гол. Управою „Р. Ш." кандидатки до ведення дитячих садків не мали прихильної опінії місцевих органів адміністраційної влади (бо на осн[у]вання дитячого садка в Карові — провідниця з равського повіту) староство дало дозвіл. Документи провідниць староство звернуло.

СПОРТ.

МИСТЕЦЬКІ ЗМАГАННЯ.

ПЕРЕМИШЛЬ. СЯН — ЛЕҐІЯ (КОРОСНО) 4 : 2 (2 : 0).

Змагання за мистецтво А-кляси, які українська дружина вирішила певно у свою користь. Ворота для „Сяну" стріляли: Дигдалевич 2, Турко і Партика. — Суддя п. Ліхт.

ДРОГОБИЧ. ПІДГІРЯ — ДНІСТЕР (САМБІР) 2 : 1.

Змагання за мистецтво Б.-кляси.

МИСТЕЦТВА ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

ЛЬВІВ. ЧОРНІ — ЛЕХІЯ 16 : 2 (0 : 1).

ЯРОСЛАВ. ОҐНІСКО — ГАСМОНЕЯ 4 : 3 (2 : 1).

Вислід змагань Чорних з Лехією тому такий високий, що дружина Лехії, після суперечки з суддею за признання ним на її думку неправильно стріленого воріт противником (при стані 7 : 1 для Чорних), застосувала у дальшій грі „пасивний опір", дозволяючи Чорним без перепон стріляти ще дальших 9 воріт. Це небувала, наскрізь неспортова поведінка Лехії (за подібну провину розвязано свого часу у Відні цілу дружину!) буде її по всій правдоподібности коштувати дуже дорого.

Після вчорашніх змагань Чорні знову висунулися на чоло табелі, ведучи (при одній грі більше від Гасмонеї) трьома пунктами перед жидівською дружиною. Вирішення мистецтва можна сподіватись у найближчу неділю на змаганнях між пими обома дружинами.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Д-р Іван Копач: В ЧЕСТЬ МИТРОПОЛИТА КИР АНДРЕЯ (в сімдесятьліте Його життя). Львів 1935. — Накладом автора. Стор. 32, ф. 16°

Володимир Федорчак: ЛУГОВА ОРГАНІЗАЦІЯ в рр. 1925—1935. Історичний нарис. Львів 1935. Накладом „Вістей з Лугу". Стор. 56, ф. 8°

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Нечинний.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця 9 VIII. нечинний.

Субота, 10. VIII. год. 8 веч. „Панна нолода з даху".

Цирк Станевських при вул. Пелчинській:

Пятниця 8. VIII. одна вистава в год. 8.15 веч.

Субота, 10. VIII. дві вистава в год. 3.15 попол. і 8.15 веч.

Концерти українських студентів Богословської Академії у Львові відбудутьс:

Перемишль 9. VIII.
Ярослав 10. VIII.
Любачів 11. VIII.
Рава Руська 12. VIII.

Кіна.

АДРІЯ: Зneславлена" і „Світла Адрії".
АПОЛЬО: „Для тебе співаю" (І. Кепура).
АТЛЯНТИК: „Червона жінка".
ВАНДА: „Тайна малої Шерлі", „Вбивство в Трінідаді".
ГРАЖИНА: „Циганські мельодії".
КАСІНО: „Небезпечний флірт".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Наш щоденний хліб" і кодаток.
МАРУСЕНЬКА: „Біробіджан" і „Іскор"
МІРАЖ: Гільтай з Еспанії".
МУЗА: „Гра змислів".
ПАКС: Нечинне
ПАЛЯС: „Жінка шукає кохання".
ПАН: „Жінка на одну ніч" і „Міс Фльобра".
РАЙ: „Я був тобі вірний".
СВІТ: Нечинне.
СОНЦЕ: „Мадам Батерфляй" і ревія „Парада гумору".
СТИЛЕВЕ: „Злодій сердець", ревія „Абісинські авантюри".
УТІХА: „Двобій зі смертю" і ревія.
ХИМЕРА: Нечинне.

Закордонне радіо.

Пятниця, 9. серпня 1935.

Відень (506,8) 12.00, 13.10 Популярна музика, 17.25 Солісти (муз., спів), 22.10 Рахманінов: Концерт ч. 2. на форт. і орх. ц-моль. **Прага** (470,2) 12.30 Сальон. квартет, 19.25 Концерт військ. орх., 20.30 „Еспанська година" ком. оп. Равеля. **Париж** (1648) 16.15 Концерт із ам. консерваторії, 19.35 Твори Гана. **Берлін** (356,7) 14.15 Концерт, 20.15 Забуті твори Н. А. Сікста. **Кенігсвустергавзен** (1571) 15.15 Діт. пісоньки, 18.30 Форт. ресіталь данськ. піяніста Клязена. **Кельн** (455,9) 16.00 Камер. музика, 19.00 Соната ч. 2. е-дур Шуберта на форт. **Мінхен** (405,4) 15.15 Концерт, 15.10 Флет і форт., 21.00 Нар. авд. зі сп. і муз., 22.30 Лісова самота — настроєво-муз. обр. в вик. францускої орх. **Будапешт** (550,5) 20.45 Оп. орх., 22.20 Форт. **Міляно** (221,2) 17.05 Популярна муз., 20.40 Комедія Піранделя, 22.20 Форт. **Рим** (420,8) 19.45, 20.40 Концерт.

Субота, 10. серпня 1935.

Відень (506,8 15.35 Легка музика; 19.20 Арії та пісні (Федер тенор), 22.15 Популярна музика. **Прага** (470,2) 16.30 Концерт, 18.20 Муз. мандрівка по чеській країні, 21.30 Муринські пісні, 21.50 Легка музика. **Париж** (1648) 20.00 Форт. ресіталь 20.45 „Попелюшка" оп.-казка Масенета. **Берлін** (356,7) 18.15 Солісти (муз., сп.), 22.30 Веч. музика. **Кенігсвустергавзен** (1571) 12.00 Популярна музика. 16.00 Вес. пополудне. **Ляйпціг** (382,2) 20.10. „Гільтайська тріййка" ком. зі сп. Нестроя **Мінхен** (405,4) 19.05 Співаємо про кохання та танцюємо. **Будапешт** (550,5) 19.30 Концерт оп. орх., 20.10 „Весела вдова" оп. Легара. 23.00 Циг. музика. **Міляно** (221,1) 11.30 Легка музика. 20.40 Концерт. **Рим** (420,8) 17.00 Солісти, 20.40 „Едгар" лір. песа з муз. Пучінія.

Львівське радіо.

Пятниця, 9. серпня 1935.

6.30 Ранішня авд. 8.25 Практ. вказівки. 11.57 Сигнал часу. 12.03 Метеорольоґ. вістки. 12.05 Полудн. денник. 12.15 Концерт. 13.00 Хвилинка для жінок. 13.05 Концерт мандоліністів. 13.30 З ринку праці. 15.15 Біржа. 15.25 Експорт. 15.30 Вагнерова хвилина з гр пл., 16.00 Життя солодких вод літом і зимою. 16.15 Концерт орх. 16.35 Гутірка для хорих. 16.50 „Рік 63" (із пов. И. Волошиновського). 17.00 Е. Лендвай: Квінтет. 17.25 Мала орх. 18.00 Природник на відпустці. 18.15 Вся Польща співає. 18.30 Легка музика з гр. пл. 18.40 Сусп. хвилина. 18.45 Музика циг. орх. із гр. пл. 19.15 Реклям. концерт 19.30 Спів у супр. форт 19.50 Акт. монольог. 20.00 Фейл.: Тигр. 20.10 Муз. репортаж: Мандрівка по краю Болера. 20.45 Веч. денник 20.55 З давньої та суч. Польщі. 21.00 Симф. концерт. 22.00, 22.06 Спорт. вістки, 22.10, 23.05 Заг. музика з гр. пл.

Субота, 10. серпня 1935.

6.30 Ранішня авд., 8.25 Практ. вказівки, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Метеорольоґ. вістки, 12.05 Полудн. денник, 12.15 Славні вальси з гр. пл., 13.00 Хвилинка для жінок, 13.05 Концерт, 13.30 Найгарніша гр. пл., 14.30 Новини з гр. пл., 15.15 Легка музика з гр. пл., 15.26 Польська морська торговля, 15.30 Для дітей: Гіпек на літнищі, 16.00 Техн. скрипньва, 16.15 Пісні, 16,30 Кам. концерт. 16.50 Оповідання жартуна (із пов. Вацл. Берента: Живе каміння), 17. Концерт орх., 18.00 Спорт. порадник, 18.10 Хвилинка поезії, 18.15 Ґуральський хор, 18.30 Огляд жін. видань, 18.40 Сільва рерум. мист. життя. 18.45 Спів (К. Грос, тенор), у супр. форт., 19.15 Реклям. концерт, 19.30 Пісні, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 Фейл.: Творчий Львів, 20.10 Орхестра, 20.45 Веч. денник, 20.55 З давньої та суч. Польщі, 21.00 Денник; Ґуральські вечерниці, 21.30 Свято гір — концерт, 22.00, 22.06 Спорт. вістки, 22.30 Танц. музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.25—5.27 зол.

Нім. марка 1·76—1·82, фр. франки 34·85—35·00, шв. франки 172·50—173·00, фунти стерлінги 26·15—26·30, австр. шілінги 99·00—101, чеські корони 21·40—21·80, рум. леї 30·00—32·00, ліри 39·00—42·00.

Золото: Долари 9·05—9·10, Франки фр. 34·40—34·80, Дукати 82·00—82·75, Корони 36·20—36·80, Рублі 4·60—4·70. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

Преміївки.

Долярівки 52·50—54·00, Інвестиційна 106·00—108·00, Будівельна 43·00—44·50.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·50—45·00, 5 проц. дол. Б. Г. 53·00—54·50, 4 проц. Зол. Б. Г. 41·50—43·00, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 44·50—46·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 50·50—52·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	від — до	від — до
Жито одноціле	8·25— 8·50	9·75—10·00
Жито збірне	8·00— 8·25	9·50— 9·75
Овес із 1935 р.	9·00— 9·50	11·00—11·50
Мука житня І. кат. до 55%	17·25—17·75	21·00—21·50
Мука житня І. кат. до 65%	16·25—16·75	19·25—20·25
Мука житня ІІ. к. ситк. до 70%	12·50—13·00	13·00—13.50
Мука житня раз. до 95 %	9·75—10·25	
Мука житня посл. понад 70%	10·25—10·75	

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 8-го серпня ц. р. кооперативам платив за:

льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльокового без опаковання . .	2·50 зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакованнням	2,54·50 „
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . .	2·60 „
1 л. молока	0·14 „
1 л. сметани	0·65 „
1 к. яєць	3·00—3·10 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, на сметану і молоко слаба.

Маслосоюз повідомляє, що від 8 VIII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахоясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 50 дкг.	за 1 кг.	0·80 зол.
Мол. однор. кури І. кл.	„	0·80 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

Подяка.

Цією дорогою складаю сердечну подяку Високоповажаним Панам: бл. п. Д-рові Модестові Левицькому, Р. І. Шклареві, В. К. Федоренкові, П. І. Козьмонові, Митр. Прот. о. П. Пашевському, С. Суходолові, Д-рові Інж. М. Чежевському, Стипендійному Фондові ім. Гол. От. С. В. Петлюри, П-ву Савицьким в Луцьку, П-ву Інж. Шумівським в Хшанові, а особливо П-ву Проф. Фещенко-Чопівським у Катовицях і всім іншим українським громадянам, які на тяжкому шляху здобування середньої й вищої освіти правдиво по батьківськи опікувалися мною, підтримали мене морально, а часто й матеріяльно й помогли осягнути намічену ціль, яка початково була тільки недосяжною, чарівною мрією.

Всеволод Яким[ч]енко-Діdковський,
інж. металюрг.

Лодзь, 10. VII. 1935 р. 115

За редакцію відповідає Олександер Костик — Видає Видавнича Спілка „Діло" — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.